

**P E N
N O R W A Y**

İddianame İnceleme Raporu

Abdurrahman Gök

Yazar: Şerife Ceren Uysal

Yayımlanma Tarihi: 19 Ocak 2023

PEN Norveç Türkiye İddianame Projesi

PEN Norveç'in Türkiye İddianame Projesi Ocak 2020'den bu yana devam ediyor.

Bu süre zarfında, hakimler, avukatlar ve akademisyenlerden oluşan uluslararası bir ekiple, ifade özgürlüğünü ilgilendiren davalardaki 25 iddianameyi inceledik. Bu davalar arasında öne çıkan Cumhuriyet gazetesi davası, Büyükada insan hakları savunucuları davası ve beş yıl süren Gezi Parkı davası yer alıyor.

Her rapor tek bir iddianameyi ele alarak Türkiye'nin iç hukuku ve uluslararası hukukla karşılaştırıyor. 2016'dan bu yana Türkiye'de hukukun üstünlüğü alanında derinleşen kriz, henüz hiçbir iddianamenin ulusal usul standartlarını veya Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin adil yargılanma hakkıyla ilgili 6. maddesinde belirtilen ilkeleri karşılamadığı anlamına geliyor.

Bunu göz önünde bulundurarak, gazeteciler, sivil toplum aktörleri ve avukatların davalarındaki iddianameleri incelemek için dünyanın önde gelen insan hakları avukatlarıyla birlikte çalışmaya devam ediyoruz. Aynı şekilde, hakim ve savcıların eğitimi ve Türkiye'deki iddianame yazma sürecinin sürekli iyileştirilmesi için tavsiyelerde bulunmaya da devam edeceğiz.

Bu çalışmanın önemi, 2022 yılında Gezi Parkı davası sanıklarının tamamının, endişe verici derecede yetersiz ve kusurlu bir iddianamede yer alan unsurlara dayanılarak mahkum edilmesi ve uzun süreli hapis cezalarına çarptırılmasıyla ortaya çıkmıştır. Proje 2023 yılında da devam etmektedir.

Tüm raporlara web sitemiz üzerinden erişilebilir: www.norskpen.no

Ayrıca 2020 ve 2021 yıllarına ait iki nihai rapora da şu adresten ulaşılabilir:

2020: <https://norskpen.no/wp-content/uploads/2021/06/PEN-Norway-Turkey-Indictment-Project-Report-2020.pdf>

2021: https://norskpen.no/wp-content/uploads/2022/03/PEN-Norway-Turkey-Indictment-Project-Report-2021_Eng.pdf

Proje, PEN Norveç'in Türkiye Danışmanı Caroline Stockford tarafından tasarlanıp yürütülmekte ve iddianame raporları PEN Norveç'in Türkiye Hukuk Danışmanı, insan hakları avukatı Şerife Ceren Uysal tarafından denetlenmektedir.

İddianame İnceleme Raporu

Abdurrahman Gök

Yazar: Şerife Ceren Uysal

1. Giriş:

Bu çalışma 24.09.2020 tarihinde Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı Ahmet Şahin tarafından gazeteci Abdurrahman Gök aleyhine düzenlenmiş 2020/40374 soruşturma ve 2020/2303 iddianame numaralı 21 sayfalık iddianameye odaklanmaktadır.

2020 ve 2021 yılları arasında PEN Norveç'in Türkiye İddianame Projesi kapsamında gazeteci ve sivil toplum aktörleri aleyhine düzenlenmiş 22 iddianame incelenmiştir. Kalemle alınan iddianame inceleme raporlarının tamamı, ilgili iddianamelerin gerek iç hukuk gerekse uluslararası hukuk standartları ile örtüşmediği konusunda net tespitler içermektedir. Bu tespitler farklı ağırlık noktalarına sahiptir. Kimi iddianamelerde bu tür bir hukuki metinde olması gereken neden sonuç ilişkisinin yokluğu öne çıkarken, kiminde siyasi motivasyonun her türlü hukuki argümanın yerini aldığı görülmektedir. Bazı iddianamelerin ise Türkiye'de iddianame yazımına ilişkin ana kuralları belirleyen Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) 170. maddesinin salt teknik gerekliliklerinin dahi yerine getirilemediği tespit edilmiş, maddi hata içeren yapıları ile bu iddianameler oldukça başarısız bulunmuştur.¹

“Gazeteci Abdurrahman Gök aleyhine düzenlenen iddianame belirli yönleriyle daha önce incelenen 22 iddianameden ayrılmaktadır. Her ne kadar iddianameye bütünüyle bakıldığında hukuki gerekleri yerine getiren, başarılı bir iddianameden söz edilemese de, en azından daha önce incelenen iddianamelerden farklı olarak delil değerlendirmesi içerdiği görülmektedir.”

¹ PEN Norveç'in 2020 ve 2021 İddianame İnceleme Raporlarının derlendiği final raporlarına şu linklerden erişilebilir: [PEN-Norvec.pdf \(norskpen.no\)](https://www.pennorway.no/raporlar/iddianame-projesi-2021-tr.pdf), [PEN-Norvec-İddianame-Projesi-2021_Tr.pdf \(norskpen.no\)](https://www.pennorway.no/iddianame-projesi-2021-tr.pdf)

Gazeteci Abdurrahman Gök aleyhine düzenlenen iddianame ise belirli yönleriyle daha önce incelenen 22 iddianameden ayrılmaktadır. Her ne kadar iddianameye bütünüyle bakıldığında hukuki gerekleri yerine getiren, başarılı bir iddianameden söz edilemese de, en azından daha önce incelenen iddianamelerden farklı olarak delil değerlendirmesi içerdiği görülmektedir. Bir iddianame hakkında delil değerlendirmesi içerdiği için olumlu cümle kurulması Türkiye’de iddianamelerin niteliğinin ne kadar düşük olduğunu ortaya koyan başka bir veri olarak kayıt altına alınmalıdır.

2. Olay Örgüsünün Özeti:

Abdurrahman Gök 2002 yılında Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü’nde okumaya başlayan ve 2004 yılında henüz öğrenci iken mesleğe başlayan bir gazetecidir. 2004 yılında Dicle Haber Ajansı’nda (DİHA) muhabir, editör, bölgesel haber direktörü gibi farklı pozisyonlarda çalışmaya başlayan Gök, ayrıca Irak, İran, Suriye gibi ülkelerde savaş muhabiri olarak da çalışmıştır. Gök bugün hala Mezopotamya Ajansı’nda editör olarak çalışmalarını sürdürüyor. Gazeteciliğinin yanı sıra Gök, Sınır ve Ölüm belgeseli ile de tanınıyor.

Gök hakkında hapis cezası verilmesi ile sonuçlanan yargısal süreç aslında 2017 yılı Diyarbakır Newroz’u ile başlamış. 21 Mart 2017’de Diyarbakır’daki Newroz kutlamalarına katılan 23 yaşındaki Kemal Kurkut, güvenlik güçleri tarafından herkesin gözü önünde silahla vurularak öldürülmüştü. O sırada Newroz etkinliklerini izlemek için alanda olan gazeteci Gök, Kurkut’un öldürülme anını 28 fotoğraf karesi ile belgelemiştir. Türkiye’de hemen herkesin hafızalarında olan o fotoğraflar Gök’e Metin Göktepe Gazetecilik Ödülleri kapsamında jüri özel ödülünü kazandırırken, kendisi hakkında 2017’den bu yana süregelen bir ceza soruşturması silsilesini de başlatmış görünüyor. Ancak fotoğrafların başka bir işlevi daha oluyor. Kurkut’un vurulmasının akabinde Kurkut’un canlı bomba şüphelisi olduğu belirtilen Valilik açıklamaları ile Gök’ün çektiği fotoğraflar örtüşmüyor. Zira Kurkut’un fotoğraflarda üstü çıplak şekilde koştuğu görülüyor. Yani fotoğraflar esasında bir yargısız infazın delili niteliğini taşıyor.

Gök, 29 Mart 2017’de çağrı üzerine Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı’na giderek Kurkut’un ölümü hakkında yürütülen soruşturma kapsamında tanık sıfatıyla ifadesini veriyor ve Kurkut’un yaşamının son 50 saniyesini belgeleyen söz konusu 28 fotoğrafı dosyaya ibraz ediyor.

Kurkut’un ölümü ve akabinde başlayan hukuki süreç çok daha geniş bir tartışma ve değerlendirmeyi hak ediyor. Ancak bu rapor kapsamında Kurkut’un ölümü ile ilgili yargılanan polis görevlisinin beraat ettiğini, ancak Gök’ün gazetecilik faaliyetlerinin bir bütün olarak yargılamaya konu edildiğini belirtmekle yetinelim. Şöyle ki birkaç hafta sonra Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Gök hakkında bir ihbar olduğu gerekçesi ile bir ceza soruşturması başlatıyor. Bu soruşturma kapsamında 20 Nisan 2017 tarihinde Gök’ün evi basılıyor, ifadesi alınıyor ancak akabinde kovuşturmaya yer olmadığına karar veriliyor.

Birkaç ay sonra bu kez Gök’ün Birleşmiş Milletler’in Cizre bodrumları üzerine yayımladığı raporla ilgili bir twitter paylaşımı soruşturmaya konu ediliyor. Rapor, Cizre’de devam eden sokağa çıkma yasağı sırasında bir bodruma sığınan Kürt sivillerin Türk güvenlik güçleri tarafından diri diri yakıldığı iddiasına odaklanıyordu. Ve bu raporla ilgili paylaşımlar soruşturma konusu oldu ve bir kez daha Gök hakkında takipsizlik kararı verildi.

Soruşturmaların ardı arkası kesilmiyor. Bir süre sonra Gök yeniden ifadeye çağrılıyor. Bu kez soruşturmanın 2012 ila 2014 yılları arasında telefonun dinlenmesi üzerine açıldığı anlaşılıyor. Kendisine başka gazetecilerle paylaştığı haberler, telefon görüşmeleri ve kaleme aldığı haberler üzerine bir dizi soru sorulduktan sonra bu dosyada da takipsizlik kararı veriliyor.

9 Ekim 2018 tarihinde bir kez daha Gök’ün evi basılıyor ve gözaltına alınıyor. Gök ile birlikte farklı haber ajanslarında görev yapmakta olan gazeteciler Semiha Alankuş, Lezgin Akdeniz, Mehmet Akdoğan, Cihan Solmaz ve Esra Solin Dal da gözaltına alınıyor. Gök, savcılık ifadesinin ardından 3 günün sonunda serbest bırakılıyor. 24.09.2020 tarihinde ise 09 Ekim 2018 tarihli bu gözaltı sürecinin bir devamı olarak bu raporun konusu olan iddianame açıklanıyor. İddianamede Gök, terör örgütü propagandası yapmak ve terör örgütü üyesi olmakla suçlanıyor.

İddianamenin Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabulü üzerine ilk duruşma 23 Şubat 2021 tarihinde görülüyor. Gök hakkında yurtdışı çıkışı yasağı kaldırılırken Türkiye’de alışık olunduğu üzere gizli tanığın duruşmada değil ama celse arasında dinlenmesine karar veriliyor. 3 Haziran’da Mahkeme dosya kapsamının sübuta erdiğine kanaat getirmiş olacak ki dosyayı esas hakkında mütalaasını hazırlamak üzere savcıya gönderiyor.

30 Eylül’de görülen duruşmada mahkeme heyeti değişiyor. Cumhuriyet Savcısı, Gök’ün 18 Ocak 2017 ile 1 Kasım 2018’de sosyal medya hesabından paylaştığı fotoğraflarda örgüt propagandası yapıldığını ileri sürerek, mahkemenin bu paylaşımlar hakkında Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı’na suç duyurusunda bulunmasını talep ediyor. Nihayetinde Mahkeme suç duyurusunda bulunuyor ve bu iki fotoğraf üzerinden de dava açılıyor. Bu yeni dava 20 Ocak 2022 tarihli duruşmada süregelen dava ile birleştiriliyor. Savcı mütalaası ise 31 Mart 2022 tarihli duruşmada açıklanıyor. Savcı örgüt üyeliği suçlaması yönüyle Gök’ün beraatini talep ederken, zincirleme terör örgütü propagandası yapmak suçlaması yönüyle ise cezalandırılmasını talep ediyor.

30 Haziran’da görülen karar duruşmasında Mahkeme, gazeteci Gök’ün silahlı terör örgütü üyesi olmak suçunu işlediğinin sabit olmadığı gerekçesiyle bu suç yönünden beraatine karar verirken zincirleme şekilde örgüt propagandası yapmak suçunun sabit olduğunu belirterek hakkında 1 yıl 6 ay 22 gün hapis cezasına hükmediyor. Gerekçeli kararda Gök’ün savunmalarına “suçtan kurtulmaya yönelik olduğu için itibar edilmediği” ifadesi ise Türkiye hukuk tarihinde yıllarca anımsanacak.

Gök’ün dosyası 12 Ocak 2023 tarihinde istinafça onandı. Avukatları Yargıtay’a başvuracaklarını açıkladılar.

3. İddianamenin Değerlendirilmesi:

3.1. İddianamenin Özeti:

Bu raporu okuyanlar tarafından anlaşılabilir olması açısından öncelikle iddianamenin yapısı ve içeriğinden kısaca bahsetmek gerekiyor. İddianame herhangi bir sistematiğe dayanmamakla birlikte çeşitli arabaşlıklar içeriyor. Bu tercih en azından içeriğin anlaşılır şekilde takibini kolaylaştırıyor.

İlk 11 sayfa Gök’e herhangi bir atıf yapmaksızın Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK) yapılanmasına ilişkin genel bilgiler vermekle yetiniyor. Bu bölümdeki arabaşlıklar sırasıyla şu şekilde:

- KCK/TM (Kürdistan Demokratik Topluluğu² / Türkiye Masası),
- KCK Sözleşmesi,
- KCK Yapılanmasındaki Yapısal Değişiklikler,
- KCK Örgütlenme Sistematiği Üst Yönetimi,

2 KCK’nin açılımı Kürdistan Topluluklar Birliği olmasına rağmen iddianamede bu şekilde yazılmıştır.

“Gerekçeli kararda Gök’ün savunmalarına “suçtan kurtulmaya yönelik olduğu için itibar edilmediği” ifadesi ise Türkiye hukuk tarihinde yıllarca anımsanacak. Gök’ün dosyası 12 Ocak 2023 tarihinde istinafça onandı. Avukatları Yargıtay’a başvuracaklarını açıkladılar.”

- KCK Genel Başkanlık Konseyi,
- KCK Sistematüğinde Parça Örgütlenmeleri,
- KCK/ Türkiye (Demokratik Toplum Konfederalizmi),
- KCK / TM (Kürdistan Demokratik Topluluğu / Türkiye Masası),
- İdeolojik Alan Merkezi Basın Komitesi,
- Meya-Der (Mezopotamya Yakınlarını Kaybedenler Derneği),
- Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Dayanışma Derneği,

Elbette bir kişiye isnat edilen suçlar arasında terör örgütü üyeliği olduğu yerde iddianamelerin bahsi geçen örgütün yapılanmasına ilişkin bilgi içermeleri olağandır. Ancak bu bilgilerin suçlanan kişi ile bir bağı olması gerekir. Açıktır ki, bir örgütün medya yapılanması olması, şüphelinin de gazeteci olması şüpheli ile örgüt arasında bir ilişki olduğu anlamına gelmeyecektir. Gök hakkında bir iddianamede Meya-Der, Tutuklu Hükümlü Aileleri Dayanışma Derneği ve benzeri bir kısım alt yapılanma olduğu iddia edilen kuruma dair aktarımların neden yer aldığı ise iddianamenin hiçbir aşamasında anlaşılamamaktadır. Bu haliyle iddianamenin ilk 11 sayfası proje kapsamında değerlendirilen Nedim Türfent, Ahmet Altan, Can Dündar ve benzeri iddianameleri çağrıştırmaktadır.

Bu bölümün ardından iddianamede büyük harflerle “SORUŞTURMANIN BAŞLAMASI” ara başlığı atılmıştır. Bu bölümde bir paragraflık açıklamanın akabinde delil değerlendirmesine geçilmiştir. Delil değerlendirmesi bölümünde sırasıyla;

- telefon tapeleri,
- hakkındaki beyanlar,
- katıldığı eylemler,
- hakkındaki açık kaynak araştırmaları,
- hakkındaki ihbarlar

ara başlıkları kullanılmıştır. İddianame savcılığının delillerle ilgili değerlendirmelerinin hiçbirine katılmak mümkün olmasa da, iddianameyi PEN Norveç’in projesi kapsamında incelenen iddianamelerden ayıran olumlu özellik tam da bu noktadır. Yeterli bir sistematüğe sahip olmasa da, delillerin elde edilme biçimi, hukukilik değerlendirmesi gibi temel önemde bilgileri içermese de, değerlendirme kısmında yine siyasi motivasyon ve cezalandırma azminin öne çıktığı görölse de proje kapsamında incelenen iddianameler içinde ilk kez delillerin açıkça yazıldığı ve değerlendirildiği bir örneğe rastlanmıştır.

Bu bölümün akabinde iddianame savcısı yine ara başlık kullanmaktan uzaklaşarak isnat edilen suçlama ile deliller arasında bağ kurmaya çalışarak Gök’ün cezalandırılmasını talep etmiştir. Bu kısım da – her ne kadar basmakalıp ifadeler ve suçlama ile deliller arasında olmadığı ilk bakışta anlaşılan bir bağı kurmaya çalıştığı için mantıksal tutarsızlıklar içerse de, hukuken bir iddianamede yapılması gerekeni yapmaya çalışmaktadır.

Bu bağlamda aşağıda daha ayrıntıları ile açıklanacağı üzere aslında teknik olarak bir iddianameden beklenenleri yerine getirmeye çalışan ancak siyasi motivasyon nedeniyle ortaya çıkan bir hukuki belge ile karşı karşıya olduğumuz ileri sürülebilir.

3.2. İddianamenin (ve soruşturmanın) CMK md. 160 kapsamında değerlendirilmesi:

CMK'nın 160. maddesi Cumhuriyet savcısının görevlerini düzenlemektedir. İlgili düzenlemeye göre savcılar ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlamakla yükümlüdür. Aslında bilinen bir gerçeğin tekrarından ibaret olan bu madde özellikle önemlidir. Gök hakkındaki iddianame, "soruşturmanın başlatılması" ara başlığında soruşturmanın açılmasını şu şekilde gerekçelendirir:

“ CMK 160 iddianame yazım sürecinin öncesine işaret eder ve der ki; “başlangıç şüphesi yoksa soruşturamazsın” yani “başlangıç şüphesi yoksa lehe ya da aleyhe delil toplama işine girişemezsin”. Bu durumda bir savcının iddianame yazmak bir kenara bir kişi hakkında hukuki bir sürece girişmeden önce bir başlangıç şüphesine sahip olması gerekir.

PKK/KCK terör örgütü adına yurt içerisinde faaliyet yürüten örgüt yanlısı oluşumların koordinesini sağlamak, örgüt kararları doğrultusunda gerçekleştirilmesi planlanan her türlü eylemi organize etmek için kurulan KCK/ TM(Kürdistan Demokratik Topluluğu/Türkiye Masası) yapılanması tarafından yürütülen faaliyetlerin ilimizden koordine edildiği, Diyarbakır ilinin KCK/TM faaliyetlerinin -sözde- merkezi olduğu ve bahse konu yapılanma içerisinde faaliyet yürüttükleri yönünde bilgiler elde edilen şahıslar Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı (Terör Suçları Soruşturma Bürosu) tarafından yürütülen 2018/5079 sayılı soruşturma kapsamında yapılan operasyonda yakalanarak gözaltına alınmıştır. Şüphelinin KCK/TM KURUMLAR KOORDİNASYONUNA BAĞLI BASIN YAYIN KOMİTESİ içerisinde faaliyet yürüttüğü değerlendirilmiş olup hakkında elde edilen deliller şunlardır; (...)

Bu paragrafın akabinde iddianame delilleri sıralamaya ve değerlendirmeye başlar ancak iddianame esasında daha bu paragrafla hukuken sakatlanmıştır. Zira iddianame boyunca savcıyı CMK md. 160 kapsamında bu tür bir soruşturmaya iten ve lehe yahut aleyhe Gök hakkında delil toplamaya yönlendiren nedenler anlaşılammaktadır. Savcının yanıt vermesi gereken iki basit soru söz konusudur:

- Burada atıf yapılan 2018/5079 sayılı soruşturma ile gazeteci Gök arasında nasıl bir bağ vardır?

- Gök hakkında yapılan “KCK/TM KURUMLAR KOORDİNASYONUNA BAĞLI BASIN YAYIN KOMİTESİ içerisinde faaliyet yürüttüğü” değerlendirmesine yol açan “şüphesi”nin kaynağı nedir?

İddianamenin bu iki soruya yanıt vermemesi aslında ilgili soruşturma ile ve sonucunda ortaya çıkan iddianameyle ceza soruşturması mantığının ters yüz edilmesi anlamına gelmektedir. Zira CMK 160 iddianame yazım sürecinin öncesine işaret eder ve der ki; “başlangıç şüphesi yoksa soruşturamazsın” yani “başlangıç şüphesi yoksa lehe ya da aleyhe delil toplama işine girişemezsin”. Bu durumda bir savcının iddianame yazmak bir kenara bir kişi hakkında hukuki bir sürece girişmeden önce bir başlangıç şüphesine sahip olması gerekir. Bu şüphesinin kaynağının bilinmesi açık ki cezai işlemin konusu olan şüphelinin en temel haklarının başında gelmektedir. Savcının iddianame içeriğinde Gök hakkında neden

bir soruşturma başlatıldığını açıklayamamış olması gerek Gök ve avukatları gerekse Türkiye'deki basın örgütleri tarafından sıklıkla dile getirilen "bu soruşturmanın Gök tarafından Kurkut'un fotoğraflarını çekip yayımlayarak örtbas edilmek istenen bir fiili açığa çıkarmasının intikamı" olduğu iddialarını güçlendirmektedir. Bu anlamda iddianame içeriği, iddianamenin neden kaleme alındığından önce Gök hakkında neden bir soruşturma yürütüldüğü sorusuna yol açmaktadır.

3.3. İddianamenin CMK md. 170 kapsamında değerlendirilmesi:

İddianamenin CMK ile kurduğu ilişki, CMK düzenlemelerinin ceza soruşturmasındaki işlevinin de özetlendiği bir tablo ile daha iyi anlaşılacaktır.

Madde	Konu	Açıklama	Mevcut İddianame
CMK md. 160	Başlangıç şüphesi	Başlangıç şüphesi yoksa soruşturma yapılamaz, aksi halde işlem baştan sakat doğacaktır.	Yukarıda ayrıntıları ile açıklandığı üzere gazeteci Gök hakkında bu soruşturmanın başlamasını hukuka uygun kılacak "başlangıç şüphesinin" ne olduğuna iddianame içeriğinden erişilememektedir.
CMK md. 170/1	İddianame Cumhuriyet savcısı tarafından düzenlenmelidir.	Aksi düşünülmediğinde iddianame yok hükmünde olacaktır. Uygulamada polis fezlekelerinin iddianameye dönüştüğü görülse de, iddianame bir savcının imzasını içerdiği sürece onun tarafından yazıldığı varsayılacaktır.	İddianame savcının sicil nosu ve imzasını içermekte olup, bu kriter yerine getirilmiştir.
CMK md. 170/2	Yeterli şüphe yoksa iddianame yazılamaz.	İddianame yeterli şüpheyi ortaya koyamıyorsa diğer tüm kriterler karşılanırsa dahi hazırlanan belgenin teknik olarak iddianame vasfını taşıyıp taşımadığı tartışmalı hale gelecektir.	Bu husus aşağıda değerlendirilecektir.
CMK md. 170/3	İddianamede yer verilmesi gereken zorunlu bilgiler (kimlik, tarih, yer vb.)	İddianamenin şekli unsurları olarak kabul edilen bu hususlar olay özgünlüğüne göre farklı düzeylerde önem taşıyabilir. Örneğin atılı suçun tarihi dava açılıp açılmayacağını belirleyecek kadar önemli olabilir. Bu nedenle mutlaka karşılanması gerekir.	Bu maddenin gerekleri yerine getirilmiştir.

CMK md. 170/4	Yüklenen suçu oluşturan olaylarla mevcut delillerin ilişkilendirilerek açıklanması ve yüklenen suçu oluşturan olay ve delillerle ilgili olmayan bilgilerin dışlanması	Bir yandan lekelenmeme hakkı, diğer yandan savunma hakkını doğrudan ilgilendiren bu gereklilik başarılı bir iddianame için oldukça önem taşır.	Olaylar ve deliller – 170/2 kapsamında delil değerlendirmesinde erişilen çıkarımlar ve bu anlamda yeterli şüphe olgusu ayrıca tartışılacaktır da – bir şekilde ilişkilendirilmeye çalışılmış, en azından deliller açıkça sıralanmış, değerlendirme başlığı açılmıştır. Delillerin bir kısmının hukukiliğinin denetlenebileceği bilgilerin bulunmadığı görülmüştür. Bu anlamda birçok iddianameye göre başarılı ancak hala eksik bir iddianamedir.
CMK md. 170/5	İddianamenin sonuç kısmında şüpheli aleyhine olan hususlarla birlikte lehine olan hususlara da yer verilmesi	Savcının görevi kamu davası açmak olmakla birlikte görevini “salt cezalandırma motivasyonu” ile yerine getirmemesini güvence altına alan bu düzenleme savcının nesnellliğini ölçmek için önemli bir araç olup, nesnellüğün yerini dayanaksız cezalandırma alıp almadığını da ortaya koyacağından iddianamenin başarısı bağlamında önemli bir kriterdir.	İddianame içeriğinde şüpheli lehine tek tespit, evinde yapılan aramada suç unsuruna rastlanmadığı hususudur. Bunun dahi belirtilmiş olması, bu iddianameyi incelenen birçok iddianameden ayrıştıran olumlu bir noktaya işaret eder. Ancak şüphelinin gazeteci olduğu olguya dayalı gerçek iddianamenin her aşamasında görmezden gelinmiştir.
CMK md. 170/6	İddianamenin sonuç kısmında işlenen suç dolayısıyla öngörülen ceza ve güvenlik tedbirlerinden hangilerine hükmedilmesinin istendiğinin belirtilmesi	Yasada düzenlendiği ölçüde bir başarı kriteri olsa da eksikliği bir iddianameyi bütünüyle sakatlamaz.	Bu düzenlemenin gereği yerine getirilmiştir.

Yukarıdaki tablo bir karne olarak düşünülebilir. Ve görüldüğü üzere başlangıç şüphesi konusundaki tartışmalı durum dışında, asıl sorun iddianamenin yeterli şüpheye dayanıp dayanmadığında toplanmaktadır. Yeterli şüphe varsa, (başlangıç şüphesi ile ilgili değerlendirme dışta bırakıldığında) iddianame birçok iddianameye oranla oldukça başarılı ve hukuki gerekleri gözetilen bir hukuki metin olarak kabul edilecektir. Ancak yoksa, yukarıdaki ölçüm tablosundaki diğer pozitif değerlendirmelerin tamamı önemsizleşecek ve bu iddianamenin hiç yazılmaması gerektiği sonucuna varılacaktır.

Bu haliyle iddianamenin bu yönüyle değerlendirilmesi gerekmiştir.

Yukarıda özetlendiği üzere iddianamede Gök hakkında deliller bir sıra ile açıklanmış, kaynakları değilse de içerikleri kayıt altına alınmış, ardından savcı tarafından değerlendirilmiştir. Sonuç bölümünde ise savcı bu delilleri örgüt üyeliği ve/veya örgüt propagandası suçunun işlendiğine yönelik yeterli şüphenin kaynağı olarak kabul etmiştir.

İddianame öncelikle telefon tapeleri başlığı altında söz konusu iletişimlere değerlendirmektedir. İlk telefon kaydı kimliği belirsiz bir kişiyle yapıldığı belirtilen bir dizi mesajlaşmadır. Mesajlaşmada kimliği tespit edilemeyen kişi Gök'den mültecilerle ilgili çektiği fotoğraflardan birini kendisi ile paylaşmasını talep etmekte, Gök de kabul etmektedir. Savcılık PKK/KCK basın yayın örgütlenmesi hakkında bir takım bilgiler verdikten sonra bu konuşmayı şu şekilde değerlendirmektedir:

Şüphelinin PKK/KCK terör örgütü içerisinde Basın Yayın Komitesi isimli yapılanma içinde yer aldığı değerlendirilmiştir.

Bu değerlendirmeye giden yol ise okur tarafından hiçbir şekilde takip edilememektedir. Bir gazeteciden, üstelik sınır bölgeleri konusunda belgesel çekmiş bir gazeteciden, kimliği belirsiz bir kişi (bu kişi bir STK çalışanı olabilir, bir başka gazeteci olabilir – bu konuda bizim bir bilgimiz yok, iddianame içeriğinden anlaşıldığı kadarıyla savcılığın da bilgisi yok) sadece bir fotoğraf istiyor. Nerede kullanılacağı konusunda da bir bilgimiz yok. Savcının değerlendirmesine erişebilmek için mesaj atan kişinin örgütsel bir kimliği olduğuna, fotoğrafların örgüt propagandası için kullanılacağına dair “yeterli bir şüphemiz” yani delille desteklenen bir şüphemiz olmalı. Üstelik mültecilerle ilgili fotoğrafların nasıl bir propaganda içeriğine oturduğunu da anlamamız gerekir. Ancak iddianame bütün bunları tartışmaya gerek duymaksızın doğrudan Gök aleyhine bir değerlendirme yapıyor. Okur için Gök'ün gazeteci kimliğinin doğal uzantısı yani bu anlamda lehine olan bir mesajlaşma içeriği aleyhe bir delil niteliğine büründürülüyor.

İkinci telefon konuşmasında Gök'ü arayan kişi haber ajanslarında geçen bir haber hakkında Gök'den bilgi almak istiyor ve – yasal bir kurum olsun ya da olmasın - bölgede gazetecilik yapan herkesin bilebileceği bir kurum isminin kısaltmasının açılımını soruyor. Gök haberin yer aldığı ajansı ve kurumun açık ismini söylüyor. Konuşma bu kadar. Savcı hepimizi korkutması gereken şu sonuca varıyor:

Görüşme içerisinde, şüphelinin terör örgütünün hedefleri doğrultusunda hareket eden yurtdışı yapılanmaları ile ilişki ve irtibat halinde olduğu anlaşılmıştır.

“İddianame bütün bunları tartışmaya gerek duymaksızın doğrudan Gök aleyhine bir değerlendirme yapıyor. Okur için Gök'ün gazeteci kimliğinin doğal uzantısı yani bu anlamda lehine olan bir mesajlaşma içeriği aleyhe bir delil niteliğine büründürülüyor.”

Okur yine “nasıl anlaşıldı?” sorusu ile başbaşa bırakılıyor ama tedirgin de oluyor. Zira bir örgütün açılımını bilmek tek başına o örgütle ilişki ve irtibatın delili olarak kabul ediliyor.

Ardından bu kez Gök'ün uzunca bir başka görüşmesine yer veriliyor. Bu görüşmede Gök'ün bir gazeteci olarak aşırı heyecanlı bir şekilde hazırladıkları bir haberden bahsettiği, haberi gönderdiği ve haberin yaygınlaşmasını önemsemediği anlaşılıyor. Konuşmanın içinde açıkça “haber hazırladık” ifadesi geçiyor. Haber karşısında heyecanlı zira haber içeriğinde google earth'den eriştikleri kimi görüntülerin TSK tarafından yapılan açıklamaları çürüttüğünü düşünüyor. Bir gazeteci açısından hakikati ortaya çıkardığı her an heyecan verici olsa gerek. Savcı ise bu görüşmenin bir kez daha Gök'ün Basın Komitesi içerisinde yer almasının delili olduğu sonucuna varıyor. Oysa varılabilecek en etkili sonuç Gök'ün haberinin devlet mekanizması içerisindeki bazı kurumları rahatsız edebileceği ihtimali olmalıyken...

Sonraki görüşmede Gök aradığı kişiye nöbetçi olup olmadığını soruyor, olmadığını öğrenince havadan sudan konuşuyorlar. Ve sonuncu görüşmenin konusu yine açık seçik şekilde bir digital haber içeriği ile ilgili. Savcı bu görüşmelerden de nedenini ve nasılını açıklamadan aynı sonuca varıyor.

Dosyadaki tüm “tape kayıtları” bundan ibaret. Kısacası tamamı bir gazetecinin mesleki faaliyeti kapsamında hayatın olağan akışına uygun, habercilik odaklı konuşmalar.

Ardından ikinci kategori delile geçiliyor. “Hakkındaki Beyanlar” başlığı altında “Sabır” isimli bir gizli tanığın beyanlarına yer veriliyor. Sabır şöyle diyor:

89 NOLU FOTOĞRAF: Ben bu şahsı Abdurrahman GÖK olarak biliyorum. Açık kimlik bilgilerini burada sizlerden; Abdurrahman GÖK (TC:) şahıs olarak öğrendim. Bu örgüt mensubu PKK/KCK terör örgütü elebaşısı Abdullah ÖCALAN'ın görüşleri doğrultusunda kurulan ve Terör Örgütünün çatı yapılanması olan adeta PKK/KCK terör örgütünün paralel bir devlet yapılanması biçiminde örgütlenmiş olan KCK'nın Basın Yayın alanında sorumlu örgüt mensuplarından bir tanesidir. PKK/KCK terör örgütünün propagandası temelinde yayın yapan TV kanallarına, gazete, dergi, radyo ve internet sitelerinde PKK/KCK terör örgütünü propagandası içeren haberlerin yayımlanmasını sağlamakta ve PKK/KCK terör örgütünün çıkarları doğrultusunda halkta devlete karşı kin ve nefret duygularının oluşması temelinde yayın yapmalarını sağlar.” şeklinde beyanda bulunmuştur.

Sabır'ın söyledikleri nasıl yeterli şüpheye dayanak yaratıyor, okur yine anlayamıyor. Zira Sabır'ın anlatısı tek bir somut olgu içermiyor. Bu haliyle Gök'ün çürütebileceği bir veri de sunmuyor. Bu tür bir beyanı bir denkleme oturtmaya çalışırsak şu şekilde düşünebiliriz:

Sabır isimli gizli tanığın beyanı versus Gök'ün beyanı

Denklem bu kadar basit olduğunda ve taraflardan birinin (Sabır'ın) beyanını destekleyecek yeterli şüpheye zemin yaracak bir olgu da olmadığında, diğerinin (Gök'ün) herhangi bir şey ispatlamaya çalışması dahi gerekmez. İddianamenin sonuç kısmında kendisini iddianame yazmaya iten ve yeterli bulduğu **şüphesinin** - neden bu kadar önemsendiğini asla bilemeyeceğimiz, kim olduğunu ve beyanının neden itibar gördüğünü de öğrenemeyeceğimiz – Sabır isimli kişinin beyanlarından ileri geldiğini anlıyoruz. Şöyle diyor Savcı:

Tüm dosya kapsamı ve özellikle 19/01/2018 tarihli gizli tanık SABİR'in verdiği beyanlar ile telefon tapelerinde yer alan görüşmeler, şüphelinin terör örgütü güdümünde yayın yapan tv kanalında yayınlanan basın açıklaması, açık kaynaklardan elde edilen ve şüphelinin yaptığı anlaşılabilir paylaşımlar ile yurt dışı giriş çıkış kayıtları birlikte göz önüne alındığında...

Telefon tapeleri ve Sabır isimli tanığın beyanları yukarıda zaten değerlendirildi ve yeterli şüpheye dayanak olamayacakları tespit edildi. Ancak diğer delillere bakıldığında bu ilk ikisinden dahi zayıf oldukları anlaşılabilir. Örneğin; bahsedilen basın açıklamasının basın açıklaması olmadığı zaten iddianamede yazılı. Gök, Kürt Gazeteciler Günü kapsamında düzenlenen bir forumda konuşma yapıyor. Bu bilgiye de ek bir araştırma yapmaksızın iddianameden erişiyoruz. Gök, bu forumda tüm içeriği gazetecilerin karşı karşıya kaldığı sorunlarla ilgili olan ve kendisinin mesleğe yaklaşımını anlattığı etkili bir konuşma yapıyor. Yani ortada bir basın açıklaması yok ve iddianamenin delil değerlendirme bölümünden savcının da ortada

bir basın açıklaması olmadığını bildiğini açıkça anlayabiliyoruz. Basın açıklaması yapmak da elbette bir suç teşkil etmiyor ancak kişinin konuşmacı olarak davet edildiği yasal bir forumda yaptığı konuşmanın iddianamenin sonuç kısmında basın açıklaması olarak manipüle edilmesi savcının niyeti ile ilgili soru işaretlerimizi büyütüyor.

Açık kaynaklardan elde edildiği söylenen delillerin tamamı ise Gök'ün sosyal medya paylaşımları... Ve ne ilginçtir ki bu sosyal medya postlarının tamamı haber paylaşımı. Son olarak değinilen yurtdışı giriş çıkış kayıtları ise Gök'ün 2015 ve 2016 yıllarında 7 kez Irak'a "yasal yollarla" giriş çıkış yaptığını gösteriyor.

Şimdi yukarıdaki tabloyu geri dönersek savcının görevinin Gök'ün lehine olan unsurları da değerlendirmek olduğunu anımsayacağız. Gök'ün o tarihlerde Irak'ta savaş muhabiri olarak çalıştığı olgusu savcı tarafından her nedense görmezden geliniyor.

Savcının sonuç kısmında değinmekten imtina ettiği bir diğer husus ise Gök'ün ikametinde yapılan arama. Bu aramada 85 adet farklı basım tarihlerinde gazete ile dijital materyal "ele geçiriliyor". İddianamede belirtildiği üzere; "dijital materyallerin yapılan incelemesinde herhangi bir suç ve suç unsuruna rastlanılmıyor". Ancak bu hususa da sonuç kısmında değinme gereği duymuyor savcı.

Nihayetinde değerlendirmeye konu edilen delillerin tamamı Gök'ün iddianamede bir satırla özetlenen savunmasını destekliyor.

Şüpheli alınan savunmasında illegal bir eylem içerisinde olmadığını, gazetecilik faaliyetleri kapsamında çalışmalar yaptığını beyan etmiştir.

Bu aşamadan sonra yukarıdaki tabloya geri dönerek; CMK md. 170/2'nin karşısına mevcut iddianamede bu düzenlemenin gereğinin yerine getirilmediğini yazmak dışında bir seçeneğimiz kalmıyor. Yine aynı satırda ilgili düzenlemenin gereğinin yerine getirilmemesinin sonucu da açıkça belirtilmişti: "İddianame yeterli şüpheyi ortaya koyamıyorsa diğer tüm kriterler karşılanırsa dahi hazırlanan belgenin teknik olarak iddianame vasfını taşıyıp taşımadığı tartışmalı hale gelecektir."

Bu bağlamda özetle ifade etmek gerekirse, başlangıç şüphesi olmaksızın yürütülen ve en az 2 yıl sürdüğü anlaşılan soruşturma sonucunda yazılan iddianame yeterli şüpheyi dayanmaksızın Gök'ün örgüt üyesi olma ve örgüt propagandası yapma suçlarından cezalandırılmasını talep ederek açıkça CMK md. 170/2'ye aykırılık içeriyor.

3.4. İddianamenin uluslararası hukuk ve savcılarının rolü ile ilgili düzenlemeler bağlamında değerlendirilmesi:

AİHM'in yerleşik içtihatlarında da belirtildiği üzere; iddianame cezai süreçte çok önemli bir rol oynamaktadır; zira iddianamenin tebliğ edildiği andan itibaren sanık, kendisine yöneltilen suçlamaların

“Başlangıç şüphesi olmaksızın yürütülen ve en az 2 yıl sürdüğü anlaşılan soruşturma sonucunda yazılan iddianame yeterli şüpheyi dayanmaksızın Gök'ün örgüt üyesi olma ve örgüt propagandası yapma suçlarından cezalandırılmasını talep ederek açıkça CMK md. 170/2'ye aykırılık içeriyor.”

olgusal ve hukuki temelini yazılı olarak resmen öğrenmiş olmaktadır.³ Daha önce de iddianame raporlarında altını defalarca çizdiğimiz üzere CMK md. 170'in gereklerini yerine getirmeyen bir iddianamenin AİHS md. 6 kapsamında düzenlenmiş olan adil yargılanma hakkının ihlaline yol açma ihtimali güçlenmektedir. Elbette yargılama aşamasında bu olası ihlallerin oluşmamasını sağlamak mümkündür. Ancak yine de niteliksiz bir iddianamenin masumiyet karinesi ve savunma hakkı başta olmak üzere çok sayıda temel hak ve özgürlüğü zedelediğini tespit etmek gerekmektedir. Hele ki incelediğimiz örnekte olduğu üzere gözaltı işlemi 2018, iddianame tarihi 2020 ve karar tarihi 2022 olduğunda (ki bugün ortada istinaf incelemesinde olan bir hapis cezası da söz konusu iken) en azından 4 yıldır ceza tehdidi altında olan bir kişiden söz ettiğimizde sorunun boyutu daha da iyi kavranabilir.

Yukarıda iç hukuk kapsamında yapılan inceleme bu iddianamenin temel sorununun yeterli şüpheyi oluşturacak yeterli delil olmamasına rağmen iddianame düzenlemekteki ısrardan ileri geldiği anlaşılmaktadır. Savcı, iddianame içeriğinde sadece bir cümle ile ifade özgürlüğüne atıf yapmakta ve Gök'ün eylemlerinin – hiçbir gerekçe belirtmeye gerek görmeksizin- ifade özgürlüğü kapsamında korunamayacağını belirtmiştir. Ancak mesela basın özgürlüğünden söz etmeye gerek dahi duymamıştır. Savcı tarafından Gök'ün gazeteci olarak "kabul edilmediği" anlaşılmaktadır.

Açıkçası iddianamenin bu yapısı bir kez daha şüpheliyle ilgisi olmayan ancak şüpheliyi cezalandırmakta ısrarcı olan bir siyasi motivasyona işaret etmektedir. Gök'ün iddianameye de yansıyan haber konularına bakıldığında steril bir gazeteciliği tercih etmediği görülmektedir. Kurkut ile ilgili yaptığı haber ve çektiği fotoğraflar – yargılamanın sonucundan bağımsız – bir canlı bombanın etkisiz hale getirilmesi olarak kayıtlara geçecek bir polis fiilinin ceza yargılamasına konu olmasına yol açmıştır. Haberlerinin birçoğunda mülteci sorunlarını ele almıştır. İddianameye taşınan telefon konuşmasında TSK'nın resmi açıklamalarını yalanlayan bir haber hazırladığı anlaşılmaktadır. Bütün bu tablo aslında cezalandırılmak istenenin bu uslanmaz gazetecilik tarzı olup olmadığı sorusunu akla getirmektedir. Gök'ün iddianamede alıntılanmış forumdaki konuşmasındaki şu ifadeler ister istemez düşündürüyor.

Ben de kürt gazetecilik gününü siz basın emekçilerine, savaş alanlarında canı pahasına bizlere haber ulaştırmaya çalışan, gayret eden yayın emekçilerin[in] bu günü[nü] kutluyorum. Doğrusu da benim konum zordur. Çünkü Kürt gazeteciler ve Kürdistan'da gazetecilik yapanlar hepimiz baskılarla yüz yüze kalıyorsunuz. Onun için hepinizin önünde bunlardan bahsetmek bana biraz zor geliyor. (...) Yıllardır siyaset gittikçe zorlaşıyor, baskılar gün geçtikçe artıyor. Bu baskılardan en çok da nasibini alanlar gazetecilerdir. Yani yayım-yayımlama yeryüzüne çıktığından bugüne kadar bu hep böyle olmuştur. Eğer bir gazeteci hakikatleri yayınlama yükünü omuzuna aldıysa bunun bedeli de daha artıyor ve daha ağırlaşmış oluyor

Bu nedenle sorun esasında bir kez daha şüpheliyi cezalandırmaya yönelik şüpheden ileri gelmeyen motivasyon ve temel hak ve özgürlüklerin hiçe sayılmasıdır. Şuan ortaya sadece bir soru olarak bıraktığımız ama kuvvetli şüphelere sahip olduğumuz bu tespit doğru ise söz konusu iddianame ve onu takip eden yargılamanın AİHS'in 18. maddesini ihlal etmiş olmasının kuvvetle muhtemel olduğunu da belirtmek gerekir.

Bu bağlamda bir kez daha proje kapsamında sıklıkla atıf yaptığımız Birleşmiş Milletler Savcılarının Rolüne Dair İlkeler Yönergesi'nde yer alan 12. İlke'yi anmak gerekmektedir. İlkeye göre;

Savcılar görevlerini hukuka uygun olarak, adil, sürekli ve süratli bir biçimde, insan onuruna saygı gösterip koruyarak, insan haklarının yanında yer alarak yürütürler ve bu suretle adil yargılanmanın gerçekleşmesine ve ceza adaleti sisteminin düzgün işlemesine katkıda bulunurlar.

İncelenen iddianamenin ifade özgürlüğü sınırlarını daraltmaya çalışan yaklaşımı düşünüldüğünde, Savcının 12. İlke'yi tamamen gözardı ettiği rahatlıkla ileri sürülebilir. Aynı Yönerge'de yer alan İlke 13/b'nin de mutlaka hatırlanması gerekmektedir. Bu ilkeye göre, savcılar kamu yararını korumalı, objektif hareket etmeli ve zanlının yararına veya zararına olup olmadığına bakmaksızın ilgili her türlü duruma dikkat etmelidir. Mevcut iddianame bütününde şüphelilerin lehine olan delilleri görmezden gelme tercihi atıf

3 AİHM, Kamasinski/Avusturya, 1989, § 79

yapılan ilkenin tam aksi yönde hareket etmeyi seçtiği anlamına gelmektedir. Bu iddianamenin savcısının ek olarak 14. İlke'nin de tam aksine hareket ettiğinin belirtilmesi gerekmektedir. 14. İlke'ye göre; savcılar tarafsız bir soruşturmanın isnadın temelsiz olduğunu gösterdiği durumlarda, kovuşturma başlatmaz veya devam etmezler. Hatta ilke, muhakemeyi durdurmak için her türlü çabayı harcamaları gerektiğinin de altını çiziyor. Yukarıda yapılan hukuki tespitler ne yazık ki; incelenen iddianamenin Savcısının harcadığı çabanın tam aksi yönde olduğu izlenimini ziyadesiyle güçlendirmektedir.

Uluslararası Savcılar Derneği tarafından savcılar için hazırlanan Savcılar İçin İnsan Hakları El Kitabında şu ifadeler yer verilir:

Cumhuriyet savcılarını yasaları uygular ve uygulandığından emin olurlar. Bunu yaparken savcı kendi adına ya da herhangi bir siyasi otorite adına değil, toplum adına hareket eder ve bu nedenle iki temel gerekliliği gözetmek zorundadır: bir yandan bireyin hakları, diğer yandan da savcının kısmen sorumlu olduğu ceza adaleti sisteminin etkinliğinin gereklilikleri.⁴

Ancak ne yazık ki savcının basın ve ifade özgürlüğünü hiçe sayan yaklaşımı ile bu iki temel gerekliliği yerine getirmediği gibi doğrudan bir cezalandırma motivasyonu ile siyasi otorite adına hareket ettiği izlenimi güçlenmektedir.

4. Sonuç ve Öneriler:

İddianameye ilişkin eleştiriler bir önceki başlıklarda ayrıntılı olarak ele alındığından sonuç bölümünde tekrarlanmayacaktır. Ancak burada bir patern olduğunu belirtmekle yetinilecektir. Sadece son birkaç ay içerisinde Şebnem Korur Fincancı, Ekrem İmamoğlu da dahil onlarca hak savunucusu, gazeteci yahut iktidardan yana olmayan politikacı hakkında sadece beyanları, röportajları, sosyal medya paylaşımları nedeniyle iddianameler düzenlendi yahut ceza verildi. Yeni yürürlüğe giren dezanformasyon yasası Türkiye'de muhalif olan her bir bireyi otosansüre zorlayan bir içeriğe sahip. Yalnızca yazılmakla dahi ifade ve basın özgürlüğünde ağır yaralar açan, adil yargılanma hakkını zedeleyen bu tür iddianamelerin yazılmasının önüne nasıl geçilecektir? Gerçekten Türkiye yargı sistemi söz konusu olduğunda sorulması gereken temel sorulardan biri budur. Esasında bu soruya defalarca yanıt da aranmıştır.

Daha önce de altını çizdiğimiz üzere, savcılarının sabit bir şablonla çalışmaları, içeriğe ilişkin sorunların tamamını çözmeyecekse de, en azından savcılar için ürettikleri içeriği ve ulaştıkları sonucu test etmeye yarayan bir işlev görebilecektir.

Yine Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Cezai Adalet Sisteminde Savcılığın Rolü ile İlgili Üye Devletlere Sunduğu (Rec) 2000 19 sayılı Tavsiye Kararınının 7. maddesini bir kez daha anmak gerekmektedir. Gerçekten de tavsiye kararında da altı çizildiği üzere savcılarının meslek öncesi ve meslek içi eğitimlerinin savcılar için hem bir hak hem de görevdir.⁵ Yine Tavsiye Kararı'nın 27. maddesi savcılarının tarafsız bir araştırma sonucunda suç isnadının mesnetsiz olduğu ortaya konulduğunda soruşturmayı devam ettirmemesi gerektiği düzenlenmektedir.

Bu çerçevede yukarıda atıf yapılan Uluslararası Savcılar Derneği tarafından savcılar için hazırlanan ve

4 Bkz: <https://www.iap-association.org/Resources-Documentation/IAP-Human-Rights-Manual>

5 Tavsiye Kararında sıralanan eğitim başlıkları şu şekildedir: Burada sıralanan başlıklar şu şekildedir:

- a. görevlerine ilişkin ilke ve mesleki ahlak kuralları;
- b. şüphelilerin, mağdurların ve tanıkların anayasal ve yasal korunmaları;
- c. İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'de düzenlenmiş insan hak ve temel özgürlükleri ve özellikle Sözleşme'nin 5. ve 6. maddelerinde düzenlenen hakları;
- d. adli çerçevede çalışma yönetimi, idaresi ve insan kaynakları ilke ve uygulamaları;
- e. faaliyetlerinin tutarlılığına katkıda bulunan düzen ve unsurlar.

oldukça kapsamlı Savcılar İçin İnsan Hakları El Kitabı önemli bir kaynak olarak kullanılabilir.

Birleşmiş Milletlerce hazırlanan Savcıların Rolü ve Statüsü başlıklı elkitabında da belirtildiği üzere; bağımsızlık, bütünlük ve tarafsızlık içinde hareket eden etkili savcılık hizmeti içermeyen bir adalet sisteminde hukukun üstünlüğünün ve insan haklarının korunması beklenemez.⁶

Ancak hepimizin bildiği üzere bu öneriler yapısal sorunun çözümü için yeterli olmayacaktır. Öncelikli olarak savcılar bu tür iddianameleri kaleme almaya iten, teşvik eden yahut bu tür iddiaları iddianameye dönüştürürken onları rahatlatan otoriter, anti-demokratik siyasi iklimin dönüşmesi gerektiği açıktır.

6 https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/HB_role_and_status_prosecutors_14-05222_Ebook.pdf

Yazar Hakkında

Şerife Ceren Uysal İstanbul'da çalışmış bir insan hakları avukatıdır. 2015 yılından bu yana Çağdaş Hukukçular Derneği'nin genel merkez yönetici olan Ceren Uysal Avusturya'da 2016 Aralık'ında Dr. Georg Lebiszcak İfade Özgürlüğü Ödülü'ne layık görülmüştür. Kendisi Viyana Üniversite'nde Toplumsal Cinsiyet Master Programını sürdürmekte olup insan hakları hukuku bağlamı ile toplumsal cinsiyet sorunlarını odaklanmaktadır. Aynı zamanda Avrupa'da Demokrasi ve Dünya İnsan Hakları için Avukatlar (ELDH) örgütünün eş genel sekreterlik görevini sürdüren Ceren, PEN Norveç'in Türkiye Hukuk Danışmanıdır.